

El camp valencià i els 40 anys del nostre Estatut

Francisco Català Cervera

Director de LA UNIÓN Llauradora i Ramadera

Enguany es compleixen 40 anys de l'aprovació i l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, ja han passat així quatre dècades d'autogovern per als cinc milions de valencians i valencianes.

És moment per tant de valorar el que ha suposat el model valencià d'autogovern per al nostre sector agrari, amb la finalitat d'extraure conclusions que ens permeten afrontar amb majors garanties un futur compartit.

És important conèixer primer quines són les competències exclusives que tenim en matèria agrària o relacionades amb la mateixa. En l'article 49.1. del nostre Estatut s'especifica que la Generalitat té competència exclusiva sobre les següents matèries: Cambres de la Propietat, Cambres de Comerç, Indústria i Navegació, Cambres Agràries, sense perjudici del que disposa el número 10 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola. També l'article 49.3 disposa que la Generalitat té competència exclusiva, sense perjudici del que es disposa en l'article 149 de la Constitució i, en el seu cas, de les bases i ordenació de l'activitat econòmica general de l'Estat, sobre les següents matèries: la defensa contra frauds i qualitat i seguretat agroalimentària, les societats agràries de transformació, agricultura, reforma i desenvolupament agrari, i ramaderia i també la sanitat agrària.

En primer lloc vaig a centrar-me en la competència exclusiva sobre les Cambres Agràries. Mitjançant la Llei 10/2012, de 21 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat, van quedar extingides les Cambres Agràries d'àmbit provincial de la Comunitat valenciana, com a entitats de dret públic.

Però la supressió d'aquestes cambres no va portar aparellada, en primer lloc la creació de cap altre òrgan de caràcter consultiu, per la qual cosa aquella funció genèrica de consulta i col·laboració, entre el sector agrari i la Conselleria amb competències en matèria d'agricultura i ramaderia, va deixar de fer-se una manera reglada. I en segon lloc, tampoc va portar aparellada, la regulació de un procés electoral per a determinar la representativitat de les Organitzacions Professionals Agràries de caràcter general i àmbit autonòmic, amb l'objecte de concretar la seua participació i interlocució en qualsevol òrgan relacionat amb matèries d'agricultura, ramaderia i desenvolupament rural.

Així, mentre les persones llauradores i ramaderes de comunitats autònomes com ara Catalunya, Castella i Lleó, Extremadura o Madrid han pogut exercir lliurement, i diverses vegades ja, el seu vot per a elegir democràticament els seus representants, nosaltres encara no ho hem pogut fer.

Per a què servirien unes eleccions al camp valencià? En primer lloc per a mesurar la representativitat de les diferents organitzacions professionals agràries d'àmbit autonòmic i en segon lloc per a establir un marc d'interlocució permanent i reglat amb les Administracions, molt més útil sense dubte per a garantir polítiques agràries més eficaces per a tindre un camp valencià més professionalitzat i innovador.

L'any 2017 es va aprovar una Proposta de Resolució a Les Corts per la qual s'instava al Consell a convocar eleccions en el camp valencià, per a democratitzar i definir la representativitat real de les Organitzacions Professionals Agràries.

De la mateixa manera s'instava al Consell en la proposta al fet que amb el resultat d'aquestes eleccions es cree un Consell Agrari d'àmbit autonòmic integrat per les Organitzacions Professionals Agràries més representatives i membres de la Generalitat Valenciana i de l'Administració Local.

La proposició no de llei estava presentada pels Grups Parlamentaris del PSPV i Compromís i va comptar també -a més dels seus vots- amb els del Grup Parlamentari de Podem-Podemos. No va tindre vots en contra ja que els Grups Parlamentaris de PP i Ciudadanos es van abstenir. Aquesta proposta era una de les reivindicacions històriques de LA UNIÓ que Govern després de Govern de la Generalitat han anat ajornant.

Començar els tràmits per a desenvolupar un procés electoral en el camp valencià és l'inici de la democràcia després de quaranta anys des de l'aprovació del nostre Estatut i venia a reconèixer el dret de les persones llauradores i ramaderes en la participació dels assumptes públics i l'elecció dels seus representants, tal com ja tenen reconeguts la resta de col·lectius de treballadors o professionals i les persones del camp d'altres comunitats autònomes. En aquest sentit, l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana reconeix, en l'article 9, que tots els valencians tenen dret a participar, de manera individual, o col·lectiva, en la vida política, econòmica, cultural i social de la Comunitat Valenciana i que la Generalitat promourà la participació dels agents socials i del conjunt de la societat civil en els assumptes públics.

Però sobre tot això no hem avançat. L'exconsellera d'Agricultura, Mireia Mollà, es va comprometre a efectuar la convocatòria electoral al llarg d'enguany però no s'ha fet absolutament res, tot i ser un dels punts de l'Acord del Botànic II.

Què està passant? Doncs que hi ha discrepàncies sobre qui hauria de votar en unes futures eleccions al camp valencià. Des de LA UNIÓ considerem que és de justícia que puguem votar en un futur procés electoral agrari les persones inscrites en el Règim de la Seguretat Social del RETA i del SETA, és a dir, les professionals agràries, aquelles que viuen prioritàriament de la seua activitat en el camp. Els metges, arquitectes, periodistes, etc., voten en els seus col·legis professionals i també els electricistes o

obrers en els seus centres de treball, per tant, resulta lògic que en el camp valencià ho facen aquells que viuen prioritàriament d'açò, tal com ja s'ha fet en totes les convocatòries electorals celebrades fins hui en altres comunitats autònomes i amb independència del partit polític de torn en el Govern autonòmic.

Les Organitzacions Professionals Agràries desenvolupem un important paper en la vertebració social i professional del sector primari i es fa necessari mesurar la seua representativitat mitjançant unes eleccions democràtiques i establir els mecanismes de relació, interlocució i concertació amb la Generalitat d'aquelles més representatives per a debatre i decidir sobre els assumptes relacionats amb l'agricultura com a sector productiu i sobre els interessos del món rural, alhora que debatre les grans orientacions de la política agrària i alimentària des d'una perspectiva integral i amb una visió àmplia de les interrelacions que es produeixen dins del sector agroalimentari i les seues múltiples dimensions econòmiques, polítiques i socioculturals.

L'article 18 del nostre Estatut diu que des del reconeixement social i cultural del sector agrari valencià i de la seua important labor en l'activitat productiva, en el manteniment del paisatge, del territori, del medi ambient, de la cultura, de les tradicions i costums més definitoris de la identitat valenciana, la Generalitat adoptarà les mesures polítiques, fiscals, jurídiques i legislatives que garantisquen els drets d'aquest sector, el seu desenvolupament i protecció, així com dels llauradors i ramaders.

I es ací on tornem a les competències de l'article 49.3 que disposa que la Generalitat té competència exclusiva, sense perjudici del que es disposa en l'article 149 de la Constitució i, en el seu cas, de les bases i ordenació de l'activitat econòmica general de l'Estat, sobre les següents matèries: la defensa contra frau i qualitat i seguretat agroalimentària, les societats agràries de transformació, agricultura, reforma i desenvolupament agrari, i ramaderia i també la sanitat agrària. Per tant, en teoria, en matèria agrària tenim plenes competències, però la realitat és una altra ben diferent perquè no s'han sabut executar. Cal destacar al llarg dels anys l'escassetat d'iniciatives per a finançar amb fons propis totes aquelles polítiques que necessita el sector i les principals línies d'actuació mostren una acusada inèrcia i resistència al canvi més enllà del color del partit en el govern i les dotacions pressupostàries es mantenen encara, amb pujades els darrers anys, en nivells molt discrets per al que necessitaria el nostre sector.

Altra qüestió que ens preocupa també és la nostra representació a nivell europeu. Hem de tindre la suficient capacitat d'influència a través del nostre estatut perquè les nostres demandes tinguen un reflex en les polítiques europees. En relació amb el tema del finançament afecta greument a l'aplicació de les polítiques agràries, a la investigació, al desenvolupament, la transferència tecnològica, temes fiscals, etc. Es fa precís tindre capacitat per a fer política agrària pròpia a la nostra casa amb recursos suficients.

Un altre apartat que creiem que ens pot afectar és el tema de l'autonomia local per a qüestions del desenvolupament del món rural, com pot ser la política de territori i la

regulació de les activitats. No hem d'oblidar en cap moment la conveniència d'establir mecanismes que permeten coordinar aquest tipus de polítiques a nivell supramunicipal, amb la finalitat de possibilitar la compensació entre diferents municipis davant el binomi agricultura-indústria.

Demaneu un debat profund que ens possibiliti aconseguir un Pla Estratègic per al camp valencià que servisca de marc de futur per al nostre sector. Un marc que siga compatible amb les directrius de la política agrària comunitària, però que dibuixe un model propi.

Aquest pacte que ha de donar resposta a les mancances estructurals del nostre camp, no hauria de basar-se en l'increment de la producció agrària, sinó a garantir un sector agrari eficient econòmic i socialment, competitiu, sostenible, incloent-hi el dret a l'aigua fora del context polític i respectuós amb el medi ambient, que impulse decididament el desenvolupament rural i la cohesió territorial de la totalitat de pobles i comarques del nostre territori. I sobretot que assegure la professionalització i el benestar de les persones llauradores i ramaderes del nostre territori.

Des de LA UNIÓ Llauradora i Ramadera considerem urgent l'inici d'un debat ampli, plural, responsable i compromés amb el nostre futur, amb la participació de les persones elegides democràticament en representació de les Organitzacions Professionals Agràries autonòmiques per a definir una política agrària pròpia.

En la declaració institucional del Consell amb motiu d'aquest 40 aniversari es marquen alguns dels reptes a què s'enfronta la societat valenciana en els pròxims anys i que compartim des de LA UNIÓ Llauradora i Ramadera. Així, es reclama un model de finançament just, una reforma necessària que ha d'incloure la condonació del deute derivat de l'infrafinançament per a poder continuar desplegant la nostra autonomia amb igualtat i lleialtat entre el conjunt dels territoris de l'Estat.

Al seu torn, la declaració institucional incideix en la necessitat de recuperar la capacitat de legislar en matèria de dret civil, la conclusió del corredor mediterrani i la gestió d'una xarxa de transports que cohesione el territori i ajude a combatre el despoblament.

Tal com assenyala el text, "l'Estatut ha de ser la palanca de la societat valenciana per a respondre a desafiaments globals com la sostenibilitat i l'emergència climàtica, la digitalització de la societat, el pacte energètic, la nova economia del coneixement, els clivells territorials i demogràfics, i la superació de totes les desigualtats". A més de tot això, que compartim des de LA UNIÓ, jo afegiria aquest pacte pel futur del camp valencià amb polítiques agràries pròpies que possibiliten un relleu generacional, major rendibilitat en les explotacions i que les persones llauradores i ramaderes puguin viure amb la dignitat adient per a continuar mantenint un teixit productiu viu i evitar el despoblament dels territoris rurals.